

Festival van de bol en de boom

Zandhoven 2023

Streekgeigen bomen, struiken, hagen
in ons dorp vol leven

Een tuin vol leven

9% van Vlaanderen bestaat uit privétuinen, terwijl bossen 11% innemen en natuurgebieden amper 3%. Door de natuur in je tuin te helpen, kan je dus een groot verschil maken. Tijd om je tuin om te toveren tot een plekje dat gezond is voor jou én de natuur. Zelfs in de allerkleinste tuin of op een balkon kan je kiezen voor meer leven; van een bijenhotel tot een klimplant.

Gemeente Zandhoven, Natuurpunt en Zandhoven Natuurlijk werken samen in deze actie waarbij kant en klare streekeigen haagpakketten, bomen en bloembollen worden aangeboden aan democratische prijzen. Wij zorgen voor kwaliteitsvol en authentiek plantgoed van lokale boomkwekers.

Plant bomen, struiken of klimplanten voor een natuurlijke airco

Een boom, struik of klimplant is een mooie aanwinst voor je tuin. Eens volgroeid zijn ze een thuis voor vogels en andere dieren. Wij genieten van hun vruchten, bloemen en de schaduw die ze bieden. In een grote tuin kies je voor bomen en in kleine tuintjes zijn klimplanten ideaal. Je zet ze tegen je gevel, omheining, schommel of versiert er je pergola mee. Nachtvinders zijn helemaal gek op kamperfoelie.

Bomen zijn een goede bescherming tegen zon. Eén boom levert het werk van wel vijf airco's, want bomen verfrissen niet alleen met hun schaduw, ze slaan ook water op.

Bij warm weer verdampen ze dat water. Zo verkoelen bomen zichzelf én ook jouw tuin of huis en leveren ze een belangrijke bijdrage aan de strijd tegen de opwarming van het klimaat !

Kies de juiste boom of struik

Struiken en bomen zijn vooral interessant als ze streekeigen zijn. Die zijn beter aangepast aan onze bodem en ons klimaat, volgen het ritme van de seizoenen en je helpt er ook onze wilde dieren mee. Bloeiende en vruchtdragende struiken zoals lijsterbes, sporkehout en vlier lokken veel bezoekers: bestuivers in het voorjaar en vogels in de herfst. Overweeg zeker ook fruitbomen. Hun bloesems zijn prachtig en ruiken heerlijk. Hun vruchten zijn lekker, zowel voor jezelf als voor de dieren in je tuin.

Kies voor een natuurlijke omheining

Veel dieren kunnen niet vliegen of klimmen en verplaatsen zich alleen over de grond. Ommuurde tuinen zijn dan ook zo goed als onbereikbaar. Kies voor een natuurlijke haag of maak enkele kleine openingen in je omheining om egels, kikkers of padden door te laten.

Hagen die in verbinding staan met andere tuinen, bosjes of hagen zijn bijzonder nuttig voor een gezonde biodiversiteit. Via hagen kunnen insecten, vogels, reptielen, amfibieën en zoogdieren zich verspreiden en ontstaan er gezonde populaties.

Aanbod bomen en struiken

Het aanbod vind je hier; de prijzen vind je op het uitneembaar bestelformulier.

A. Ga voor een gemengde haag!

Een gemengde haag bestaat uit verschillende soorten die (in groepen) door elkaar worden geplant. Ze geven heel wat variatie in kleur en blad doorheen de seizoenen. Ze ogen minder strak en veel natuurlijker.

We bieden verschillende pakketten gemengde hagen aan. Maar je kan zelf ook soorten mengen. Zie "Gemengde hagen andere mogelijkheden".

Het is best om, bij het planten van een gemengd pakket, de verschillende soorten niet kriskras door elkaar te planten. De sterk groeiende planten zullen dan de minder snelle overwoekeren. Plant groepjes van dezelfde soort bij elkaar.

Je kan de haag in losser verband laten uitgroeien tot een bredere heg, ofwel de haag strak scheren en dunner houden.

Lossere heg (bv bloesem- en bessenhaag)

geschoren haag

Gemengde (doornloze) haag

Een echte omheiningshaag, waarvan de hoogte afhankelijk is van zijn functie. Door te snoeien of te scheren kan met de haag de gewenste vorm geven. Bij kort snoeien krijgen de bloemen en bessen echter geen kans om uit te groeien. Een mooie variatie aan blad en kleur zorgt voor een natuurlijk effect.

Bloesem- en bessenhaag

Een mooi pakket met bloeiende en bessendragende struiken, waaronder ook doornige struiken. Het pakket is zeer geschikt om gecontroleerd te laten opschieten en uit te breiden tot een echte brede bloesemheg. De belangrijkste voorwaarde voor zo'n wilde bloesemhaag is wel dat je voldoende ruimte voorziet. Je hebt hiervoor zeker 3 à 4 meter vrije ruimte nodig, ongeveer 2 meter aan de beide kanten van de plantlijn.

Een wilde bloesemhaag moet je elke twee tot drie jaar fel insnoeien . Het eerste jaar na de snoei zal je dan weinig tot geen bloei zien maar daarna heb je opnieuw zeker twee jaar plezier van de mooie en fel geurende bloesems.

De bloesem lokt veel insecten en de vruchten zullen heel wat vogels aantrekken.

Plant de soorten per drie samen en wissel zo af. Plantafstand : 30 – 40 cm voor een dichte haag, maar je kan de planten ook verder uit elkaar zetten en laten uitgroeien tot een lossere heg met struiken.

Bijen- en vogelbosje

Bosje van struiken of een brede struikenhaag waarbij vooral aan nectar- en pollenopbrengst werd gedacht. Dat hebben onze wilde bijen immers nodig. Ideaal is wanneer je de planten wat groter laat uitgroeien zodat ze mooi in bloei kunnen komen en ten volle benut kunnen worden door allerlei insecten. De bessen in de zomer en herfst zijn dan weer geliefd door vogels.

Houtkant van bomen

Wie over voldoende ruimte beschikt (strook van 20 m lang en 3 m breed), kan een houtkant aanplanten. Het onderhoud is zeer beperkt: een kapbeurt om de 5 à 10 jaar. Plant in twee rijen, met 1,5 m tussen de rijen. Laat 1 m tussen de planten in de rij. Zet planten van dezelfde soort bij elkaar, in groepjes van 2-4.

Gemengde hagen andere mogelijkheden

Je kan ook andere soorten bomen en struiken mengen in een geschoren haag. Naast haagbeuk, beuk en meidoorn zijn volgende planten ook goede mengsoorten voor een haag:

Normale grond: zomereik, spork, wilde lijsterbes, hulst, hazelaar, gewone vlier, (sleedoorn)

Zeer droge grond : zomereik, spork, wilde lijsterbes, hulst

Natte grond : zomereik, spork, wilde lijsterbes, Gelderse roos, gewone vlier, veldesdoorn

B. Hagen van één plantensoort

Van volgende soorten bieden we pakketten aan van 25 planten, telkens goed voor 6,25 m haag : beuk, haagbeuk, wilde liguster , meidoorn, veldesdoorn.

Taxus bieden we aan in pakketten van 5 planten, goed voor 1,5m haag.

Info over de planten vind je verderop in de folder.

C. Streekeigen bomen en struiken

We hebben ook een aanbod van afzonderlijke streekeigen struiken en bomen, die een waardevol aanbod aan voedsel leveren voor insecten en vogels.

Een hoogstamboom heeft ruimte nodig, zowel bovengronds als ondergronds. Kijk dus goed naar de afmetingen die de boom mogelijk kan krijgen.

Soms worden de bomen in verschillende afmetingen verkocht. Hoogstambomen hebben als maat : Spil 200-250, wat betekent dat ze bij aankoop een lengte hebben tussen 2 m en 2,50 m. Er wordt een steunpaal van 1,60 m bijgeleverd.

D. Fruitbomen

Dit jaar zijn er weer enkele fruitboomsoorten in het aanbod opgenomen. Ze zorgen allen voor een formidabele bloei, een waar eldorado voor wilde bijen en hommels. Terwijl het fruit, al dan niet afgefallen, een belangrijke voedselbron is voor vogels en vlinders.

Als je ervoor kiest om een fruitboom te planten in functie van de opbrengst, raden we je aan om op voorhand goed te informeren. De bestuiving is erg belangrijk. De aangeboden soorten zijn allen zelfbestuivend, maar kruisbestuiving met soorten die in de buurt staan, levert een betere oogst op.

Meer info : www.fruitbomen.net/bestuiving

De aangeboden fruitbomen zijn de half- stamversie en ze hebben een stamomtrek van 8 à 10 cm op 1 m hoogte. De hoogte is ongeveer 2,5 m. Er wordt een steunpaal meegeleverd.

Meer info over de aangeboden soorten vind je verderop in de folder.

E. Klimplant

Klimplanten zijn helemaal in. Ze groeien en bloeien tegen muren, schuttingen en hekwerken. Klimplanten "wortelen" niet in de muur. Alleen op oudere en verweerde muren of bij gescheurd en afbrokkelend pleisterwerk kan het gebeuren dat zich wortels ontwikkelen die gebruik maken van de voedingsstoffen in de spleten en zo schade aanrichten.

In ons aanbod vind je wilde kamperfoelie.

Beschrijving van de soorten.

Beuk *Fagus sylvatica*

Bij deze bekende boom denken we onmiddellijk aan het Zoni-enwoud. Hoge mooie, wijd vertakte boom met een zilvergrijze, gladde bast. Kan 30m hoog worden. Eind september met lekkere, roodbruine beukenootjes in een bolstertje. Groeit op alle zandbodems, behalve op natte gronden. De bast is zonen hittegevoelig. Beuken die met meerderen samen groeien zijn meer beschermd tegen zon en hitte.

Beuk kan goed gesnoeid worden tot een haag. De brede eivormige glanzende bladeren zijn aanvankelijk heldergroen en worden donkerder bij het ouder worden. De gele tot roodbruine herfstbladeren blijven tot het voorjaar aan de plant, waardoor de haag ook in de winter privacy verleent. Onderhevig aan wolluis.

We bieden de natuurlijke groene variant aan. De cultuurvariant 'rode beuk' bieden we niet aan.

Boswilg (ook waterwilg genoemd) *Salix caprea*

Brede struik van enkele meters hoog of bosboom tot 10m met relatief breed ovale bladen. Zeer goede groeikracht, ook op minder vochtige standplaatsen. Zeer goed bestand tegen snoeien. In het voorjaar vertoont hij gedurende enkele weken de zilverkleurige 'katjes'. De plant is tweehuizig, waardoor mannelijke en vrouwelijke katjes op

verschillende planten voorkomen. Het is vooral de mannelijke plant met katjes met stuifmeel, die dankbaar voedsel vormen voor bijen en andere insecten in het vroege voorjaar. Bij de aankoop van planten verkrijgt je willekeurig mannelijke of vrouwelijke planten.

Drents Krentenboompje *Amelanchier lamarckii*

Boom is een nogal overdreven woord voor de 'krent'. Hij kan zeker ettelijke meters hoog en breed worden, maar laat zich ook moeiteloos in toom houden, tot aan bonsai-formaat toe. Hij verdraagt volle zon, maar is ook blij met een koele plek in de halfschaduw en groeit in alle grond als het maar niet te drassig is.

Het is driemaal genieten: van de witte overvloedige bloesem, de krenten (vruchtjes) en de kleuren. De vruchtjes kleuren snel van groen naar karmijnrood naar blauwzwart. De besjes zijn eetbaar voor zowel mensen als vogels: zoet maar een tikje melig. Vroeger werden de bessen gedroogd en in plaats van krenten in gebak verwerkt. Met mezen, spreeuwen of duiven in de buurt, wordt het geheid dringen in de struik, nog voordat de krenten rijp zijn. Als alle krenten zijn geroofd, verkleurt vroeg in het najaar het blad naar goudgeel en koperrood.

Gelderse roos *Viburnum opulus*

Bolvormige struik tot 5m. Sterke groei­kracht op alle niet te droge gronden. Witte bloemschermen in mei-juni met in het najaar scharlakenrode bessen die later zwart verkleuren. Bladeren met prachtige karmijnkleurige herfstkleur. Door de wrange smaak van de bessen zijn de vruchten van de Gelderse roos de laatste keuze als voedsel voor de vogels. Daarom kan er lang genoten worden van de mooie kleurschakeringen van deze Viburnum. De bessen zijn niet eetbaar voor mensen.

Haagbeuk *Carpinus betulus*

Niet te verwarren met de beuk. Hiervan te onderscheiden door zijn dubbel gezaagde bladrand en doffer blad. De haagplant bij uitstek (zeer goed bestand tegen snoei). Goede groei­kracht op alle niet te droge gronden. Mooie herfstkleuren. De dorre winterbladeren blijven maar deels aan de twijgen hangen en zijn rond nieuwjaar meestal afgevallen. Zeer waardevolle soort waarvan de bladeren geliefd zijn door de meikever. Haagbeuk kan uitgroeien tot een kleine boom (tot 15m) met een prachtige gladde stam.

Hazelaar *Corylus avellana*

Grote, zuilvormige struik tot 5m met omgekeerd hartvormige blad. Bloeit zeer vroeg in het voorjaar met 'kattjes'. Groeit zeer goed op niet te arme zandbodems, zowel natte als droge. De soort kan diepe schaduw verdragen en is een goede mengsoort in een gescho­ren haag. Zeer goed bestand tegen snoei. Duidelijk de struik met de meest karaktervolle vorm als solitair in de tuin!

En natuurlijk ook heerlijke nootjes!

Hulst *Ilex aquifolium*

Struik of kleine boom met groene twijgen en immergroene, leerachtige en vooral stekelige bladeren. Groeit erg langzaam en levert uiterst waardevol, blank hout voor snijwerk. Van nature de begeleider van beuk op iets rijkere zandgronden. Hulst komt van nature als verspreide solitaire struik voor. Hij wordt wel al eeuwenlang in doorn- en beukenhagen bijgemengd.

Levert dé kerstversiering bij uitstek door de rode bessen die de ganse winter blijven hangen. De plant is wel tweehuizig, wat betekent dat mannelijke en vrouwelijke bloemen op verschillende planten voorkomen. De rode bessen komen enkel bij de vrouwe-

lijke bomen voor. Bij bestelling van deze planten wordt een mengeling van mannelijke en vrouwelijke planten geleverd.

De bessen van de hulst zijn niet geschikt voor consumptie, ze zijn giftig voor de mens. Voor vogels als lijsters, merels, appelvinken en duiven is het een waardevolle aanvulling op het schaarse menu in strenge winters.

Knotwilg *Salix alba*

Een mooie landelijke knotwilg bekomt u door het aanplanten van een knotwilgpoot.

De knotwilgpoten die te koop worden aangeboden, worden geoogst tijdens het knotten van knotwilgen door vrijwilligers van Natuurpunt. Een knotwilgpoot is ongeveer 2,5 m lang en heeft een doormeter van 4 à 6 cm. Indien deze knotwilgpoot ongeveer 60 cm diep wordt aangeplant, zal hij uitgroeien tot een volwaardige knotwilg.

Lijsterbes *Sorbus aucuparia*

Deze eerder ijle struik of kleine boom (tot 7m) heeft samengestelde bladeren, witgele bloemschermen in mei en diep oranje-rode bessentuielen in de zomer. Honingplant. De bessen zijn zeer geliefd door de vogels. Rauw zijn de besjes niet eetbaar, maar ze gaan wel in confituur. Goede groei-kracht, ook op arme gronden. Vaak de eerste inheemse struiksoort die zich onder dennenbomen vestigt. Goede mengsoort in bloesemhagen. Goed bestand tegen snoeien. Ideaal in een kleine voortuin of stadstuin.

Meidoorn (Eenstijlige) *Crataegus monogyna*

Struik tot 5 m hoog met klein, enkelvoudig, diep ingesneden blad en witte bloemen die de hele struik bedekken in mei. De dieprode bessen zijn rauw niet eetbaar, maar er kan confituur van gemaakt worden. Korte stevige doornen op de twijgen. Gedijt op alle bodems, liefst vruchtbaar en niet te droog. Zeer goed bestand tegen snoei. Deze sterk doornige plant komt ook tot bloei, indien hij kortgeschooren gehouden wordt. De witte bloemen worden als nectarproducten bezocht door veel insectensoorten. De rode

bessen worden gegeten door allerlei vogelsoorten zoals onze wintergasten, kramsvogel en koperwiek.

Indien er zich in de streek problemen voordoen met pervalvuren: snoeien voor de bloei.

Sleedoorn *Prunus spinosa*

De spork (tot 4 m) bloeit heel vroeg in maart-april, uitbundig wit, voor het uitlopen van de bladeren. Hij draagt in de herfst glauwpaarse, wrang smakende pruimpjes die je in jenever kan opleggen. Lange stekels, loodrecht op de twijgen. De sleedoorn heeft relatief goede grond nodig om te staan en te groeien: ietwat lemige bodems, oude landbouwgronden. Opgelet: sleedoorn vermeerderd zich via worteluitlopers.

Sporkehout (Spork) *Rhamnus frangula*

De spork (vuilboom of sporkehout) heeft gaafrandige en glanzende blaadjes die opvallend geel verkleuren in de herfst. De donkere twijgen hebben witte korreltjes. Als solitair een bescheiden mooi ronde vorm tot enkele meters hoog. Zowel de knoppen als de bloempjes zijn klein. Het is echter een belangrijke nectarplant voor bijen. De struik bloeit erg lang, van mei tot de herfst! De vruchtjes zijn eerst geel, vervolgens rood, bij rijpheid zwart en een lekkernij voor vogels.

Spork gedijt op arme bodems, maar uiteraard ook op rijkere.

Een geschikte mengsoort in hagen en typisch met lijsterbes en zomereik in ondergroei van dennen- en berkenbossen.

Struik Klimop *Hedera helix 'arborescens'*

Wintergroene lage heester met breed gespreide vorm, donkergroene, ovale tot hartvormige bladeren en kleine witgroene bloemen in opstaande trossen. Na de bloei komen er blauwzwarte besjes aan. Deze plant trekt veel bijen aan en is vooral belangrijk als nectarleverancier in de herfst tot december, als er bijna geen andere planten meer bloeien.

Groeit zowel in de zon, halfschaduw als schaduw en kan zowel als solitaire plant als in grotere bosjes bij elkaar worden geplant.

Tamme kastanje *Castanea sativa*

De tamme kastanje is herkenbaar aan de lange, grof getande lancetvormige bladeren. Deze zijn glanzend donkergroen aan de bovenzijde. Na het uitlopen van de bladeren verschijnen de crèmekleurige katjes, die nectar leveren voor bijen en andere insecten.

De kastanjes zijn leerachtige, glanzend bruine noten. Meestal zitten er drie bijeen in een geelbruine, gestekelde, vrij grote bolster. Deze openen zich met vier kleppen. De stekels zijn een soort afweerwapen tegen de voortijdige aanval door vogels en eekhoorns.

De tamme kastanje groeit uit met een brede kroon en kan een hoogte bereiken van 30 meter. Het hout van de tamme kastanje bevat veel looizuur en is zoals de eik een Europese hardhoutsoort. Hierdoor is het een zeer duurzame houtsoort die onbehandeld buiten gebruikt kan worden. Dit maakt het hout van de tamme kastanje een milieuvriendelijke keuze voor hekwerk en paaltjes.

Taxus *Taxus baccata*

Wintergroene inheemse naaldboom. De naalden zijn tot 1,5 cm, glanzend donkergroen, van onderen lichter groen, lijnvormig, vlak, toegespitst, schijnbaar in 2 rijen, giftig. De vrucht is een rode, afgeknotte ronde, vlezig schijnvrucht van ongeveer 1 cm. De zaden zijn giftig, het vruchtvlees niet.

Taxus staat de laatste jaren in de belangstelling wegens zijn kostbare inhoudsstof baccatine die gebruikt wordt voor kankerbestrijdende medicijnen.

De haag is geschikt als geschoren lage tuinafstering.

Taxus groeit goed op zonnige tot beschaduwde plaatsen. Hou er rekening mee dat dit een zeer traag groeiende plant is. Voordeel is dan weer dat je weinig snoeiafval hebt.

Een taxushaag is onze enige streekeigen haagsoort die 's winters groen blijft. Het is een prima alternatief voor buxus. Taxus kan eveneens als alleenstaande boom worden aangeplant. Wel oppassen voor vochtige bodems, want dat verdraagt een taxus niet.

Veldesdoorn *Acer campestre*

Ondanks de naam heeft deze plant helemaal geen doornen of stekels. De veldesdoorn wordt ook de Spaanse Aak genoemd. Mooi fijn blad met opvallende herfstkleur. Daar deze plant vrij humusrijke grond vraagt, is hij minder geschikt voor echte zandgrond.

Vlier *Sambucus nigra*

Een prachtige wijduitstaande struik tot 3m met samengesteld blad, grote witte schermen (juni-juli) en zwarte bessen. De soort stelt weinig eisen aan de bodem. Bloeit na meidoorn en lijsterbes en zorgt in een gemengde heg voor een lange bloei.

Op de bloemen komen heel wat insecten af; vogels zijn verzet op de bessen.

De bessen hebben een geneeskrachtige werking en worden verwerkt tot siroop, gelei...De aromatische bloesem wordt in de keuken gebruikt, als toevoeging in aperitiefdrankjes, thee ...

Vogelkers (Europese, gewone) *Prunus padus*

Midden in de lente, in de maanden april en mei verschijnen er aan de vogelkers witte trosvormige bloemen. Vaak is de vogelkers een struik die in de schaduw groeit, maar soms kan de soort ook wel uitgroeien tot een 15 m hoge boom.

Uit de wortels komt veel opslag tevoorschijn, waardoor hij tot een meerstammige boom kan ontwikkelen.

De bladeren zijn elliptisch en gezaagd. In tegenstelling tot de bladeren van de Amerikaanse vogelkers zijn ze niet glanzend en leerachtig.

De bloemen groeien uit tot donker blauwe bessen die de bloemtrossen naar beneden doen buigen. De bessen zijn niet verteerbaar voor mensen maar vogels lusten ze wel, vandaar de naam van de boom!

Walnoot (Okkernoot) *Juglans regia*

Decoratieve boom, die tot 25 m hoog kan worden, met grote, samengestelde aromatische bladeren.

De gezonde en lekkere walnoten zitten in een groene bolster die zwart wordt en afvalt wanneer de noten rijp zijn.

Een notelaar kan heel oud worden. Hij wortelt diep, en kan geen verharding rondom verdragen. De geur van notenbladeren houdt vliegen en muggen op afstand. Met zijn dik bladerdak is hij de ideale schaduwboom.

Wilde Kamperfoelie *Lonicera periclymenum*

Wilde kamperfoelie is een inheemse klimplant, die zich in het wild rond bomen windt. De prachtige bloemen gaan 's avonds open en geuren sterk zoetig. Ze bloeit van juni tot oktober. De sterk geurende bloemen worden vooral 's avonds en 's nachts door nachtvlinders bezocht. De rode bessen zijn giftig voor mensen en worden door diverse soorten vogels gegeten, die in hun uitwerpselen de zaden verspreiden.

Groeiwijze: Het zijn slingerplanten die allemaal rechtswindend zijn. Ze groeien tot 1m per jaar en worden enkele

tientallen jaren oud.

Klimhulpen: Latwerk, opgespannen kabels of andere hulpmiddelen kunnen gebruikt worden. De plant moet zich m.b.v. zijn ranken rond het object kunnen slingeren. Om tegen een muur te kunnen klimmen, kan de kamperfoelie niet zonder klimhulp.

Standplaats: Een halfbeschaduwde plaats is ideaal voor een kamperfoelie. De plantvoet mag niet in de zon staan. De wortels staan best in de schaduw, de scheuten mogen in de zon komen. Groeit op een doorlatende bodem en kan niet tegen staand water.. Jonge scheuten dienen vastgebonden te worden, deze kunnen nog niet zelf ranken.

Wilde liguster *Ligustrum vulgare*

Liguster is een mooie haagplant met klein blad, dichtvertakt en een frisgroene uitstraling. Vogels zijn er gek op, zowel vanwege de beschutting als voor de besjes.

De wilde liguster is een snelle groeier die in de winter afhankelijk van de temperatuur zijn bladeren behoudt. Hij stelt weinig eisen aan zijn bodem. Omdat de plant ook goed tegen snoeien kan, wordt deze veel gebruikt in heggen. Vormt een zeer gesloten haag. Kan een vervanger zijn voor de iets hogere buxushaag.

De wilde liguster bloeit van juni tot augustus en heeft zwarte besjes die bij erg populair zijn bij vogels. Voor de mens is deze plant giftig.

De bloemen (juni-aug) zijn pluimvormig, met 7 tot 12 cm lange bloemen. Sterk zoetgeurend en erg in trek bij bijen en nachtvlinders. Bij regelmatig gesnoeide hagen zal de liguster echter meestal niet of met slechts enkele bloemen bloeien. Voor de bloesem laat je wilde liguster dus best als heester uitgroeien of in een bloesem- en bessenhaag. Zo kan hij rijkelijk bloeien en bes dragen. Ongesnoeid is hij soms tot 5 m hoog. Gesnoeid komt hij tot ongeveer 2 m.

Winterlinde *Tilia cordata*

De kleinbladige of winterlinde (tot 25 m) is inheems in Europa. Hij heeft hartvormige bladen. Zeer waardevolle soort. Honingplant met zeer geurige bloesems. Van de witgele, nectarrijke bloemen kan je thee zetten. Groeit in de Kempen op alle betere gronden: oude landbouwgronden, tuingronden, alleen niet op heel arm, droog stuifzand en zeker niet op natte gronden! Prachtige laanboom, kappelekensboom, knotboom, leiboom of zelfs in een wilde haag of houtkant. De bomen kunnen kleverig worden, als ze door bladluizen zijn aangetast zijn en een motregen van honingdauw veroorzaken, maar minder dan bij de zomerlinde.

Zoete kers *Prunus avium*

De wilde stamvader van onze huidige fruitboom (zoete kers en kriek). Sierlijke boom (tot 20 m) met donkere schors, met lang eivormige spitse bladeren Best op vruchtbare grond. Rijke bloei met witte bloesem (april-mei). Honingplant. De smaak van de wilde bitterzoete kriekjes (juni-juli) is heel onvoorspelbaar en gaat van uiterst slecht tot heerlijk. Lichtgele en rode herfstkleuren. Zeer waardevolle plant.

napjes aan lange steeltjes. Goede groeikracht (vooral tijdens de jeugd) op alle gronden. Vormt diepe rechte wortels. Zeer goed bestand tegen snoei, kan geknot worden. In de winter blijven de bruine dorre bladeren op de bomen en zijn vaak getooid met galappeltjes.

Zomereik *Quercus robur*

Onze belangrijkste en meest duurzame boom. Brede struik tot grote boom (tot 40m) met donkergroen gelobd blad en met mannelijke hangende katjes in mei, eikels in napjes aan lange steeltjes. Goede groeikracht (vooral tijdens de jeugd) op alle gronden. Vormt diepe rechte wortels. Zeer goed bestand tegen snoei, kan geknot worden. In de winter blijven de bruine dorre bladeren op de bomen en zijn vaak getooid met galappeltjes.

Een eikenkruin werkt in de zomer als airconditioning, zelfs op hete dagen is het aangenaam eronder. Dé drager van het Kempens landschap: basis van dreven, houtkanten en bosjes, ondergroei in dennenbos.

Zwarte els *Alnus glutinosa*

De zwarte els heeft een ovale kroon tot 20 meter, omgekeerd eironde bladeren met licht ingesneden top. De knoppen zijn wat hoekig en opvallend paars. Zeer sterke groeikracht op vochtige tot zeer natte bodems. Groeit in jeugdige stadium tot 1 m per jaar. De vrouwelijke katjes bloeien vóór de bladeren (februari-maart) en groeien uit tot elzenproppen met zwarte houtige schubben met ertussen de nootjes (elzenproppen), die zeer geliefd zijn door de vogels. Zeer goed bestand tegen snoei, vaak als hakhoutheester behandeld.

Hoe de juiste soorten kiezen

Vuistregels:

1. Meet de beschikbare ruimte op. Voor je bestelt, bedenk je best dat beplantingen 'overlopen'. Hagen of houtkanten worden breder dan alleen de (buitenste) plantenrij omdat de struiken en bomen ook fors in breedte groeien.

2. Plant niet te veel stuks. Geef elke individuele struik de ruimte om uit te groeien. Het duurt echt niet veel langer voor de haag of houtkant dicht is. Het resultaat zal beter zijn en langer blijven bestaan. Plant je toch meer, dan zal je na een aantal jaar moeten uitdunnen. Bij elke pakket vind je tips voor de plantafstand.

3. Kijk heel goed naar houtkanten, bosjes of bossen in de buurt van de te beplanten locatie.

De bodemeigenschappen weerspiegelen zich in de soorten die je ziet.

- Zit je vlakbij een beek en staan in de buurt vooral elzenkanten?
- Let op de inheemse soorten die vanzelf in de omgeving groeien, zoals lijsterbes, spork en zomereik. Amerikaanse vogelkers of Amerikaanse eik zal je ook veel zien staan, maar deze zijn niet inheems!
- Bevind je je in een oud landbouwgebied met houtkanten van zomereik?

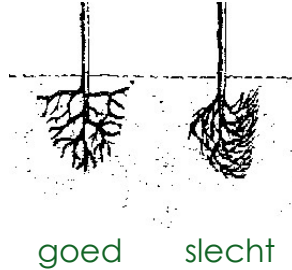
4. Plant niet te veel soorten. Hou het sober.

Alle mogelijke soorten bijeenproppen in een aanplanting of een tuin leidt tot een slecht, niet authentiek resultaat! Vermijd wel aanplantingen van één soort. Daarom promoten we vooral de gemengde pakketten.

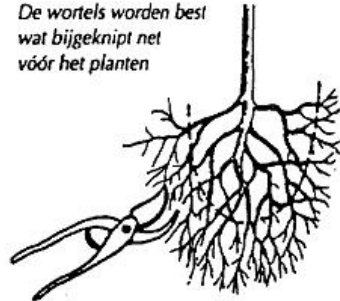

Voordelen van streekeigen beplanting

- lage aankoopprijs,
- Streekeigen beplanting heeft een grote esthetische waarde.
- Streekeigen beplanting is goed bestand tegen ziekten en plagen.
- Streekeigen beplanting is aangepast aan de grillen van ons klimaat en aan onze bodemtypes.
- Streekeigen beplanting heeft een lange levensduur.
- Streekeigen planten brengen leven in je tuin: vogels, vlinders, egels, ...

De wortels worden best wat bijgeknipt net vóór het planten

Waarop letten bij het planten?

Aanplanten van hagen en houtkanten

Laat plantgoed nooit zomaar liggen nadat je het gekocht hebt. De wortels mogen in geen geval opdrogen, want dan sterven ze af. Dit ondervinden veel mensen ieder jaar als ze de kerstboom, die minstens tien dagen in een warme kamer heeft gestaan, proberen in de tuin te planten. Ook tijdens het vervoer moeten de wortels zorgvuldig beschermd worden, met een plastic zak bijvoorbeeld.

Als het plantgoed niet onmiddellijk wordt aangeplant, kan je het een tijdje inkuilen op een beschutte plaats. Dit betekent dat de planten samen in een ondiepe kuil worden gestopt, met een flinke laag aarde boven op de wortels.

Ideaal is zacht en vochtig weer (mist, motregen). Voor het planten kan je de bundels plantgoed enkele uren met de wortels in water leggen.

Voor het planten is het nuttig van de grond te bewerken. Verwijder de aanwezige vegetatie zoveel mogelijk en verrijk de bodem met een laagje compost. Na het planten kan je een laag hakselhout aanbrengen, die als winterbescherming kan dienen en het opkomend onkruid in de lente kan verhinderen.

Aangezien het plantgoed dat we bij deze campagne wordt aangeboden vrij groot is (80 à 120 cm), kan je het best planten in een plantgat dat zo groot is dat de wortels er helemaal en onbeschadigd in kunnen. Voor het planten kan je de wortels van het plantgoed best wat bijknippen. Hak de bodem van de kuil wat losjes en plaats de plant erin. Vul de put voor een derde en schud de struik dan wat op, zodat de aarde goed tussen de wortels dringt. Vul daarna het plantgat geleidelijk op en druk de aarde regelmatig aan met de voet.

In principe mag je loofplanten planten gedurende de hele rustperiode van de planten, dus van november tot maart. In geen geval bij vorst of wanneer de grond te nat is. De beste plantperiode loopt van half november tot half december. Plant nooit bij

vriesweer, felle zon, koude en droge oosten- tot noordenwind!

Wanneer je een haag plant op plaatsen waar er dieren bij kunnen dan moet ze beschermd worden. Dit kan door er draad rond te plaatsen. Wanneer we een haag planten, is het uiteraard de bedoeling dat het een 'dichte' haag wordt. Daarom is belangrijk dat de zijknoppen snel uitgroeien tot zijwaartse takjes. Dit effect krijg je door de topjes van de planten af te knippen met de snoeischaar. Dit doen we niet bij de houtkant. In dit geval is het immers de bedoeling dat de geplante spilletjes in de hoogte groeien.

En wat zei de wetgever alweer?

Bij het planten van een haag of houtkant op de grens met een tuin van de burens moet wel rekening gehouden worden met de wetgeving hierover.

“Laagstammige bomen en struiken (lager dan 3 meter) moeten op minstens een halve meter van de scheidingslijn met een andere eigendom geplant worden. Hoogstammige bomen moeten op 2 meter van deze scheidingslijn worden geplant.”

Vanaf 1-9-2021 kijkt het nieuwe goederenrecht niet meer naar de boomschoor, maar naar de werkelijke hoogte van de bomen. Beplantingen die niet hoger zijn dan de afsluiting, zijn dan bovendien sowieso toegelaten. Eigenaars kunnen schriftelijk overeenkomen om op de perceelsgrens te planten.

Het onderhoud van de haag

Afhankelijk van de snoei kan je de vorm en functie van je haag zelf bepalen. Je kiest ofwel voor een geschoren haag, die mooi haar vaste vorm behoudt, maar geen vruchten en bloemen zal dragen, of je kiest voor een vrijstaande haag, die breder uitgroeit, maar bloemen en bessen kan dragen.

Een strakke, geschoren haag

1° jaar: de toppen uitsnoeien om een mooie volle haag te krijgen.

2°-3° jaar: eerste vormsnoeibeurt uitvoeren. Hou de onderkant steeds breder dan de bovenzijde. Dit verzekert de onderste takken van voldoende licht waardoor de haag tot de bodem gesloten groeit.

Volgende jaren: Een geschoren haag wordt doorgaans twee keer gesnoeid. Je snoeit best eenmaal in het voorjaar voor 20 juni en in het najaar vanaf oktober. Door deze frequente snoei beurten zal een geschoren haag geen bloesem of bessen dragen.

Hoogte: afhankelijk van de snoei (meestal 1 tot 2 m) Breedte: afhankelijk van de snoei (meestal 0,5 tot 1 m)

Een vrijstaande haag, met bloesem en bessen

1° jaar: de top uitsnoeien.

Volgende jaren: vrij laten doorgroeien met snoei beurten om de 2 tot 3 jaar. Alleen de snelgroeïende toppen kunnen jaarlijks onmiddellijk na de bloei gesnoeid worden.

Dankzij het uitblijven van een jaarlijkse snoeibeurt zullen de struiken uitbundig bloeien en vrucht dragen, wat veel bijen, vogels en vlinders aantrekt.

Breedte: De haag kan naargelang het snoeiritme 2 tot 4 meter breed worden. Hoogte: naar keuze, afhankelijk van de snoei.

De houtkant

Wie een houtkant kiest, zal een heus stukje natuur ontwikkelen met veel vogels, vlinders, kleuren en geuren, maar moet alleszins beschikken over voldoende ruimte. Het onderhoud van een houtkant is beperkt.

Twee jaar na beplanting zet je de planten kort, tot 15 cm boven de grond. Zo groeien de struiken dichter vertakt terug. Dit moet in de winter gebeuren. Het is aangeraden om een houtkant om de 5 tot 10 jaar af te zetten. Door deze verjongingskuur in fases uit te voeren (een strook om de 2 tot 3 jaar) wordt het karwei lichter en de variatie in de houtkant groter.

Preventie tegen perenvuur

Er is vroeger heel wat te doen geweest over het gevreesde perenvuur, ook wel bacterievuur genoemd. Indien een meidoornplant in je haag aangetast is door perenvuur dan merk je dit aan de bruinzwarte, als verschroeid uitzijende takken. Je dient dan de zieke takken te verwijderen. De snoeischaar dient wel nadien ontsmet te worden anders kunnen ook gezonde planten aangetast worden. De overblijvende gezonde meidoornplanten van de haag dienen gesnoeid te worden om bloei te voorkomen.

Fruitbomen

Pruim Belle de Louvain

Deze pruimensoort houdt van een standplaats in volle zon en van een neutrale tot licht kalkrijke goed, doorlaatbare grond. De boom bloeit in april met geurende witte bloemen en lokt dan bijen en vlinders. De soort is zelfbestuivend, maar kruisbestuiving met bomen die in de buurt staan levert een betere oogst op.

Kers Lapins

In april bloeit deze kersensoort met mooie, witte bloesems, ideaal voor wilde bijen en honingbijen. Deze variëteit is zelfbestuivend, wat belangrijk is als er geen andere kersenboom in de buurt staat. De kersen smaken heerlijk als tussendoortje, maar zijn ook geschikt om confituur mee te maken. Tijdens de herfst kleurt het blad rood tot oranje-rood. Net als de meeste kersenbomen heeft deze soort enkele jaren nodig om vruchten te geven.

Appel Elstar

Deze appelboom bloeit van midden mei tot begin juni, met een zee van licht geurende, lichtroze bloesems. De soort is deels zelfbestuivend. Voor een extra goede opbrengst is de aanwezigheid van een goede bestuiver nodig. Een zomer- en een wintersnoei is een aanrader voor deze soort.

Peer Doyenné du Comice

Deze perenboom bloeit van eind april tot half mei met witte bloesems, ontluikend uit rozerode bloemknoppen. De soort kan zichzelf bestuiven, maar een kruisbestuiving met andere soorten geeft meer en beter gevormde vruchten.

Fruitbomen aanplanten

Graaf een ruim plantgat en maak de grond goed los. Het best plaats je eerst de boompalen. Zet de boompaal aan de windzijde - dit is meestal het noordwesten - zodat de boom minder last heeft van schuurwonden. De steunpalen sla je minstens 50 cm diep de grond in. Meng wat compost in de grond. Zorg dat de wortels voldoende plaats hebben om te groeien. Geef water in het plantgat en maak dicht. Druk stevig aan. Maak de boom vast aan de steunpalen met de elastische boombinders.

Fruitbomen groeien het liefst in de zon en staan graag in een voedzame bodem. Ze houden absoluut niet van natte gronden. Het meeste fruit groeit ook op een plekje in de halfschaduw, maar dit levert wel minder vruchten op. De vruchten die genoten hebben van een zonnetje smaken veel zoeter dan vruchten die in de halfschaduw staan. Zonlicht zorgt namelijk voor suikeraanmaak. Bij het aanplanten van meerdere bomen plant je ze het best in de noord-zuidrichting, zo profiteren ze van het meeste licht. Bemest de bomen met een samengestelde stikstofarme meststof.

Bestuiving van fruitbomen

Het bestuiven van een fruitboom is erg belangrijk. Wanneer een normale fruitboom niet bestoven wordt, laat hij zijn bloesems vallen en zal hij dus geen vruchten dragen. Er zijn ook zelfbestuivende bomen en deze bieden we aan. Ze geven dan wel vruchten, maar altijd minder dan met kruisbestuiving.

Een bestuivende boom moet uiteraard van dezelfde fruitsoort zijn. Zo wordt een appelboom door een appelboom bestoven en bij voorkeur door een ander ras dat in dezelfde periode bloeit. Welke rassen dit zijn kunt u vinden met de handige bestuivings-hulp op www.fruitbomen.net/bestuiving. De bestuivende boom mag tot 100m van de fruitboom vandaan staan. Kijk dus gerust ook even in de tuin van je burens of overburen.

De aangeboden fruitbomen zijn de halfstamversie en ze hebben een stamomtrek van 8 à 10 cm op 1 m hoogte. Er wordt een steunpaal meegeleverd.

LOKALE SAMENWERKING LOONT

Bij deze actie voor meer groen in onze gemeente, streven we zoveel mogelijk naar lokale participatie van handelaars en verenigingen.

We danken graag alle bereidwillige partners die mee een bijdrage leveren aan ons dorp vol leven:

boomkwekerijen, tuin- en plantencentrum L. Mampay en zonen

boomkwekerij Etn. Armand Op de Beeck

Natural Bulbs

milieudienst en groendienst gemeente Zandhoven

de vele enthousiaste vrijwilligers van Natuurpunt Zandhoven

en van Zandhoven Natuurlijk

en ... uiteraard ook jij, ja jij!

Hartelijk dank om mee te werken aan een dorp vol leven!

